

การศึกษาขั้นมูลฐานและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วิทยุกระจายเสียง วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ให้เสียงในการเสนอความบันเทิง, ข่าวสาร, ความรู้และบริการธุรกิจ เข้าถึงผู้รับได้ไกลและรวดเร็ว แม้ว่าผู้รับจะอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกล สามารถเสนอรายการที่สดและใหม่ทันเหตุการณ์ สามารถสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้รับได้ แม้ว่าผู้รับจะอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรือตาพิการ ผู้ฟังสามารถฟังได้ทุกสถานที่ไม่ว่าจะกี่ว่าผู้ฟังกำลังทำกิจกรรมใดอยู่ ราคาถูก หาซื้อง่าย นำติดตัวไปไหนมาไหนได้สะดวก *

วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่แพร่ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน สามารถเข้าถึงมวลชนทุกชั้น ทุกวัน ไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่ นักเรียนนิสิตนักศึกษา ^๒ แม้ว่าราคาจะแพงกว่าวิทยุกระจายเสียง แต่ก็สร้างความเข้าใจแก่ผู้ชมได้เช่นเดียวกับวิทยุ และยังคงก่อให้เกิดความประทับใจมากกว่าเพราะแสดงภาพให้เห็นจริงเหมือนเหตุการณ์กำลังเกิดขึ้นขณะนั้น ทำให้ผู้รับมีความรู้สึกร่วมอยู่ด้วย

---

*จุมพล รอดคำดี, "ธรรมชาติและบทบาทของสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ โดยเปรียบเทียบ," เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาเรื่องภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งที่ ๓, (พระนคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

^๒เกษม ศิริสัมพันธ์, "การสื่อสารมวลชนความหมายและอิทธิพล," การสัมมนาสื่อสารมวลชนครั้งที่ ๑ เรื่องอิทธิพล และความรับผิดชอบของสื่อสารมวลชน, (พระนคร: โรงพิมพ์กรมการทหารสื่อสาร, ๒๕๐๗), หน้า ๒๓.

ภาพยนตร์ ภาพยนตร์มีลักษณะ เช่นเดียวกับวิทยุโทรทัศน์ คือให้ฟังเสียงและภาพ แต่ภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ มีลักษณะพิเศษคือ มีอำนาจในการบังคับผู้ชมมากกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะผู้รับเข้าไปในโรงภาพยนตร์ ซึ่งถูกจำกัดอยู่กับที่นั่ง และต่างก็ถูกบังคับให้ต้องชมภาพยนตร์ในขณะนั้น ^๓

บทบาทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีบทบาทในการให้ความบันเทิง เพิ่มพูนความรู้ ให้ความสารถ ให้ความรู้ ให้ความบันเทิง มีบทบาทในการ เหนียวร้าง หรือเป็นคูลต่ออำนาจฝ่ายบริหาร, ^๔ ช่วยส่งเสริมการศึกษา, ส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนทั่วไป, ช่วยพัฒนาประเทศ, ส่งเสริมวัฒนธรรมประจำชาติ และส่งเสริมภาษาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพราะสามารถแพร่หลายไปได้เป็นอย่างดีและเข้าถึงประชาชนโดยทั่วไป ^๕

นอกจากนี้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ยังมีบทบาทในการเร่งเร้าความสนใจของเด็ก เพราะว่าเด็กมีโอกาสไค่ย่น ไค่เห็น จึงเป็นสิ่งที่ช่วยเร้าให้เด็กอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น ทั้งยังช่วยปลูกฝังทัศนคติในทางที่พึงปรารถนา และสร้างบุคคคลิกภาพที่ดีแก่เด็ก ^๖

^๓รัช พลังเทพินทร์, รายงานการสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ ๑ เรื่องภาษาและการสื่อสาร, (พระนคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๗), หน้า ๑๐๘.

^๔กมล สมวิเชียร, "สื่อมวลชนกับการพัฒนาประชาธิปไตย. นิเทศสาร, ๑(๒) (สิงหาคม ๒๕๑๕), ๘-๙.

^๕เกษม ศิริสัมพันธ์, เรื่องเดิม.

^๖สุภา ช่างโชติ, "การศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘) หน้า ๓๔.

ชาร์ล เอ ซีพแมน (Charles A. Siepman) ได้เสนอบทบาทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติมไว้ว่า

๑. สื่อสารรวดเร็ว และเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในโลก
๒. เสนอบทความช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน ลึกซึ้งกว้างในค่านต่าง ๆ
๓. มีส่วนร่วมในการฝึกหัดและเป็นตัวอย่างของความกล้าหาญและความเป็นผู้นำ
๔. เป็นเครื่องมือช่วยกระจายความสามารถของมนุษย์ ^๗

เกษม ศิริสัมพันธ์ ได้กล่าวถึงบทบาทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในสังคมที่กำลังพัฒนาไว้

๓ ประการ คือ

๑. เป็นสื่อในทางการศึกษาของมวลชน ในสังคมที่กำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงและปรับตัว ย่อมต้องการที่จะขยายทัศนคติ และเพิ่มพูนทักษะของมวลชนในหลายด้าน การเสนอรายการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายการข่าว, รายการบันเทิง ถ้าสอดคล้องเรื่องราวที่เป็นสาระประโยชน์, แนวทางท่ามาหากิน, จะโค่นล้มกว่ามุ่งเสนอสาระให้โดยตรง

๒. เป็นสื่อในการระดมสรรพกำลังของสังคม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการยอมรับ การเสียสละ และการปรับตนเองให้เข้ากับประชาชนตระหนักถึง ความจำเป็นและปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่จะต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลง ช่วยสร้างให้เกิดความรู้สึกในการร่วมชะตากรรมของประชาชาติทั้งหมด

๓. เป็นสื่อเพื่อการแสวงหาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเพราะสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ย่อมทำให้เอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมสั่นคลอน เกิดความสับสน ซึ่งจะต้องแก้ไขและ

^๗ Charles A. Siepman, " The Role of Serious Broadcasting in Today World," Educational Research Bulletin, March 13, 1957, vol.XXXVI No. 3, pp. 60-69.

สร้างเสริมความมั่นใจแก่สังคม ให้แนวทางแก่สังคม และจะต้องให้ความหมายและทางออกแก่สังคม ๘

จอห์น และเพียช เคย์ (John and Pais Kaye) ได้เสนอบทบาทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้อีกว่า การกระจายเสียงหรือแพร่ภาพมีบทบาทในการรายงานเหตุการณ์ที่ทันอกทันใจ ให้ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ทั้งนี้เพราะสื่อประเภทนี้ครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างไกล ทำให้ผู้รับมีความรู้สึกว่าได้เข้าร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย และยังมีบทบาทในการสร้างแนวคิดอันพึงปรารถนาให้เกิดแกมวลชน

เกี่ยวกับบทบาทในค่านการศึกษา สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีบทบาทในการให้เนื้อหาที่ใหม่ทันต่อเหตุการณ์ของโลก ทำให้ผู้รับเข้าใจและจำได้แม่นยำ ช่วยอบรมและฝึกนิสัยที่ดีแก่เด็กได้ ช่วยให้เกิดความคิดและจินตนาการโดยการเสนอปัญหาและความคิดเห็นต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น ช่วยเสริมบทเรียนและการสอนของครูจากโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมการอาชีพ ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยทั้งในด้านส่งเสริมและป้องกัน ตลอดจนช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจในการค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ

วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ยังเป็นสื่อให้นักเรียนในชั้นเรียนได้พบปะกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาต่าง ๆ นอกเหนือจากครูผู้สอนในชั้นเรียน ซึ่งไม่แตกต่างกันในวิชานั้น ๆ เท่ากับผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีวิชาชีพนั้น ๆ ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เรียน ก่อให้เกิดแนวโน้มในการสอนแบบให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ช่วยเพิ่มพูนให้ครูเกิดความชำนาญในการสอนโดยการศึกษาค้นคว้าการสอนจากรายการที่ผู้เชี่ยวชาญผลิตขึ้น ช่วยในค่านการฝึกหัดครู กล่าวคือ นอกจาก

---

๘ เกษม ศิริสัมพันธ์, "วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ทำอะไรแก่ใคร," การสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เรื่องการส่งเสริมให้รายการมีคุณค่า ครั้งที่ ๑, (กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๕), ๑๘๓-๑๘๔.

จะช่วยครูได้เกือบวิธีสอนจากวิทยุหรือโทรทัศน์เมื่อการศึกษาแล้วยังใช้เพื่อถ่ายทอดการดำเนินงานเกี่ยวกับการสอน เทคนิคการสอน สาขิตการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้ปรับปรุงวิธีสอนของตน นอกไปจากนี้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังใช้สอนทักษะได้เป็นอย่างดีคืออีกด้วย ๕

ในหนังสือหลักและการสอนวิทยุโรงเรียน ซึ่งโครงการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้น ก็กล่าวถึงบทบาทด้านการศึกษาคือ วิทยุและโทรทัศน์มีบทบาทในการให้ความรู้ ใ้รู้ทุกกาลเทศะ ให้ความรู้ไปได้ทุกแห่ง สามารถนำเด็กมาร่วมในรายการได้ ช่วยให้เกิดเข้าใจพฤติกรรมทั้งอดีตและปัจจุบัน, ช่วยให้เกิดเกิดอารมณ์ซาบซึ้งตามเรื่องที่เรียน, ช่วยฝึกความคิดและจินตนาการ, ช่วยกระตุ้นความสนใจ, เป็นเครื่องอบรมวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี, ช่วยเปลี่ยนนิสัยในการเรียน, เป็นสื่อช่วยการแข่งขัน, ส่งเสริมให้รู้จักการติชม, ฝึกให้รู้จักฟัง และรู้จักเกรงใจผู้อื่นที่กำลังฟัง, ส่งเสริมให้เกิดความกล้า, ช่วยให้เกิดประสบการณ์ต่าง ๆ, ช่วยเป็นกำลังใจ, ช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจเด็กดีขึ้น, ช่วยในการเรียนได้เป็นพิเศษในกรณีที่สายคาไม่ดี, ให้การศึกษาแก่เด็กพิการได้ และเสนอแบบอย่างที่ถูกต้อง ๑๐

อิทธิพลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลต่อสังคมอย่างกว้างขวางซึ่งจะช่วยให้เป็นคุณประโยชน์หรือก่อให้เกิดโทษก็ได้

๕ John and Pais Kaye, " Education and Broadcasting," การสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์เรื่องการส่งเสริมให้รายการมีคุณค่าครั้งที่ ๑, (พระนคร: กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๕) หน้า ๒๐๕-๒๐๖.

๑๐ กระทรวงศึกษาธิการ, วิทยุโรงเรียน หลักและการสอน, (พระนคร: โครงการพัฒนาการศึกษา, ๒๕๐๓) หน้า ๓.

อิทธิพลประการสำคัญ คือ เป็นแหล่งผลิตวัฒนธรรมมวลชน วัฒนธรรมเป็นกรอบ หรือ แนวพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ๑๑

ทุกวันนี้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลเหนือจิตใจของประชาชน ความประพฤติกว้างอย่างของเราถูกกำหนดชักจูงจากสิ่งที่เราพบเห็นจาก วิทยู โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ สื่อประเภทนี้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมนุษย์ เป็นแหล่งแนะแนวทางความนิยมและความเคยชินของมนุษย์ ๑๒

รายการทุกประเภท มีอิทธิพลต่อผู้ฟัง และผู้ฟังก็มีอิทธิพลต่อผู้จัดควย ผู้จัดยอมคำนึงว่าจะทำรายการให้เป็นที่น่าสนใจอย่างไรและจะให้ผู้ฟังนิยมรายการต่อไปได้อย่างไร รายการวิทยูทุกชนิดมีผลทางการศึกษาทั้งทางคำณภาษา รสนิยม และธรรมเนียม ผลทางภาษา เด็กได้ฟังการใช้ภาษาอย่างไร ก็ใช้ภาษาตามที่ได้ฟังมา เมื่อสถานีวิทยูให้ความสำคัญของเสียง ร,ล มาก เด็กก็จะสนใจฟังว่ามี ๒ เสียง ถ้าวิทยูเลิกให้ความสนใจเสียงก็จะหายไปจากภาษาสำนวนต่าง ๆ

เสียงจากวิทยูมีอิทธิพลต่อผู้ฟัง การอ่านนิควรรคตอนทำให้เยาวชนเอาอย่างจนกระทั่งคิดตัว บางคนเป็นนักเรียนครูแล้ว ยังลงวรรคตอนตามอย่างวิทยูก็มี เวลานี้กำลังนิยมออกเสียงพยัญชนะเลียนในภาษาไทยเป็นพยัญชนะควบเหมือนภาษาอังกฤษ เช่น คำ สวัสดิ์ สถานี เสียง สว สล กลายเป็นเสียงควบสนธิ ๑๓

สำหรับภาพยนตร์โทรทัศน์นั้นมีอิทธิพลสูงกว่าภาพยนตร์ในโรงมากเพราะเข้ามาถึงในบ้าน ในครัว ในห้องนอน ภาพยนตร์โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นทั้งในแง่ดีและแง่เสีย

๑๑ เกษม ศิริสัมพันธ์, "การสื่อสารมวลชน ความหมายและอิทธิพล," หน้าเดียวกัน.

๑๒ ม.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "การใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์แก่เยาวชน,"

การสัมมนาแห่งชาติควยวิทยูกระจายเสียงและวิทยูโทรทัศน์ เรื่องการส่งเสริมให้รายการมีคุณค่า ครั้งที่ ๑, (กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๕), หน้า ๑๔๔.

๑๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๑-๑๕๓

ในแง่ดี

๑. ช่วยในการสังคม ทำให้เด็กวัยรุ่นทั้งหลาย ได้มีเรื่องสนทนากับเพื่อน เข้าสังคมได้ดี และทำให้ทราบวิธีปฏิบัติตนกับเพื่อนต่างเพศ
๒. ช่วยในการศึกษาเล่าเรียนเป็นบางวิชา เช่น วิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาไทย
๓. ช่วยให้มีความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชนต่างชาติ
๔. ช่วยให้รู้จักคนควา หากความรู้ และมีความทะเยอทะยานในการทำงาน
๕. เป็นการประหยัดรายจ่ายที่จะต้องไปเที่ยวหย่อนใจนอกบ้าน และยังเป็นการพักผ่อนใจที่ดีกว่าอย่างอื่น

ในแง่เสีย

๑. ทำให้เด็กวัยรุ่นเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็ว โดยเฉพาะเด็กชายอยากมีคู่มาก
๒. ทำให้เด็กชอบเลียนแบบและประพฤติอย่างพระเอก นูราย ชอบเล่น และพกอาวุธ โดยเฉพาะเด็กชาย
๓. ชอบใช้คำพูดตามแบบอย่างที่ชมจากภาพยนตร์ ซึ่งส่วนมากเป็นศัพท์แปลก ๆ
๔. ภาพยนตร์บันเทิงทางโทรทัศน์ มีผลต่อจิตใจเด็กทำให้เด็กเห็นเรื่องชกต่อย การใช้อาวุธทำร้ายร่างกายเป็นเรื่องธรรมดา ^{๑๔}

สำหรับภาพยนตร์บันเทิงที่มีต่อเด็กนั้น พรทิพย์ วินโกมินทร์ ได้สรุปไว้ว่า

๑. ภาพยนตร์ มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมของเด็กโดยทางอ้อม ทั้งนี้

---

^{๑๔}ปฏิพัทธ์ กระแสอินทร์, "อิทธิพลของภาพยนตร์โทรทัศน์ต่อพฤติกรรมเด็กวัยรุ่น" (วิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘).

เนื่องจากเรื่องราวในภาพยนตร์นั้น ได้แสดงพฤติกรรมอย่างซ้ำ ๆ กันอยู่เสมอ จนกระทั่งเด็กที่ดูภาพยนตร์เกิดความเคยชิน และรับไปปฏิบัติ หรือคิดเห็นคล้อยตามไปได้

๒. ภาพยนตร์ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กมาก ได้แก่ ภาพยนตร์เกี่ยวกับเรื่องราวทางอาชญากรรม ความทารุณโหดร้าย เรื่องหวาดเสียว และเรื่องราวการแสดงออกทางเพศ

๓. ภาพยนตร์ที่แสดงถึงความทรูทร่าฟุ้ง เพื่อเกินความจริง เป็นต้นว่า พระเอกนางเอกในเรื่อง ไม่ต้องประกอบอาชีพไม่ต้องทำงานแต่มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีรถยนต์คันใหญ่ไปเที่ยว, แต่งกายทรูทร่า, ภาพยนตร์ประเภทนี้จะทำให้เด็กเข้าใจชีวิตผิด ต้องการจะมีชีวิตเช่นนั้นบ้าง อันจะก่อให้เกิดผลต่อมา คือ คุณธรรมของเด็กอาจเสื่อมทรามลงได้เพราะเกิดความทะเยอทะยานในทางที่ผิด ๑๕

ในต่างประเทศ ก็มีการค้นคว้าเกี่ยวกับอิทธิพลของภาพยนตร์ต่อเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

๑. อิทธิพลเกี่ยวกับเรื่องความงามและการแต่งกาย เป็นต้นว่า การแต่งหน้า และแบบของเสื้อผ้า

๒. การเลียนแบบการกระทำต่าง ๆ

๓. การเลียนแบบบทบาทความรักในภาพยนตร์ เป็นต้นว่า เทคนิคการจูบ การใช้สายตาเรียกร้องความสนใจ เรียนรู้จากการภาพยนตร์ถึงวิธีการที่จะทำให้ตัวเองดึงดูดความสนใจแก่เพศตรงข้าม

๔. เลียนแบบเทคนิคของการเป็นอาชญากร

^{๑๕}พรทิพย์ วินโกมินทร์, "อิทธิพลของภาพยนตร์บันเทิงที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ สำหรับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, แผนกโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

๕. ภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของเด็ก

๖. ภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อการอุดมคติของเด็กให้รู้จุดหมายปลายทางของชีวิต.^{๑๖}

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้ อิทธิพลของสื่ออิเล็กทรอนิกส์กำลังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ รสนิยม ค่านิยม ความรู้รอบตัว ตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของบรรดาเด็กและเยาวชนยิ่งขึ้นเป็นอันมาก แต่เนื้อหาสาระส่วนใหญ่ที่ได้รับจากสื่อมวลชนเหล่านั้น ยังไม่อาจยืนยันได้ว่า ใ้ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กและเยาวชนถึงขั้นที่น่าพอใจ และถ้าพิจารณาในแง่ของนักสื่อสารมวลชนที่จะเสนอเนื้อหาสาระ เพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชนแล้ว ก็ยากที่จะกำหนดได้ว่า เนื้อหาสาระในลักษณะใดจึงจะสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้โดยแท้จริง.^{๑๗}

เพื่อเป็นพื้นฐานเกี่ยวกับความเข้าใจในลักษณะของรายการที่ดีที่จะเสนอทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยใครจะเสนอวิธีการผลิตรายการพอเป็นสังเขป

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตรายการ

รายการข่าว (News Programme) มีเทคนิคในการผลิตเป็นขั้นตอน ดังจะกล่าวต่อไป

ก. การเลือกข่าว

^{๑๖} Moley, Raymond, Are We Movie Made? แปลและเรียบเรียงโดย นายสง่า สีนะสมิต, การประชุมเรื่องอิทธิพลของภาพยนตร์ต่อเยาวชน, ๒๕๐๕, หน้า ๘๕-๘๖.

^{๑๗} คณะนิเทศศาสตร์, เอกสารประกอบการประชุมเรื่องบทบาทของการสื่อสารมวลชน, (พระนคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑).

๑. เรื่องที่นำมามีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตความเป็นอยู่ สวัสดิภาพ หรือ
อนาคตของผู้ฟัง

๒. เรื่องที่เกิดขึ้นค่อนข้างทันเหตุการณ์

๓. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ หรือ เหตุการณ์สำคัญ ๆ

๔. เป็นเรื่องที่อยู่ในวิสัยที่มนุษย์ทั่วไปจะสนใจ เช่น เกี่ยวข้องกับความ
เป็นอยู่ ความก้าวหน้าของมนุษยชาติ หรือความลำบากเดือดร้อนของผู้อื่น ฯลฯ

ข. วิธีเขียนข่าว

เขียนหัวข้อข่าวสั้น ๆ เพื่อบอกให้ผู้ฟังหรือผู้ชมทราบว่าข่าวที่จะอ่านต่อไปนี้
เกี่ยวกับเรื่องอะไร ถ้ามีแถลงการณ์ควรเขียนไว้ก่อนหรือหลังข่าว เนื้อหาของข่าวไม่ควรรวม
แถลงการณ์ ต้องแยกไว้ต่างหาก ในการเขียนเนื้อหาของข่าว จะต้องเรียงลำดับตามความ
สำคัญ ข่าวที่เขียนจะต้องง่าย ชัดเจน กระชับ เพราะเป็นข่าวสำหรับฟังไม่ใช่อ่าน ตัวเลข
ต่าง ๆ ควรเขียนจำนวนที่ง่าย เช่น ๒๓๔, ๑๓๐ ควรจะอ่านว่า ๒ แสนเศษ เขียนวงเล็บ
ตัวหนังสือไว้หลังตัวเลขท้าย เพื่อสะดวกในการอ่าน ผู้ฟังไม่สามารถจํารายละเอียดที่เป็นตัวเลข
ยาก ๆ ได้

การใช้ภาษา ต้องใช้ภาษาที่สั้นๆ ไม่ใช่ภาษายากซึ่งจะทำให้ผู้อ่านประสบ
ความลำบากในการอ่าน ขอเท็จจริงต่าง ๆ ต้องเขียนอย่างชัดเจนและง่าย เพื่อป้องกันผู้อ่าน
มิให้สับสน เนื้อหาของข่าวต้องเที่ยงตรง ต้นฉบับข่าวควรพิมพ์ดีด เพื่อให้ผู้อ่านง่าย ตัวอักษร
ชัดเจน ข่าวบางชิ้นมีการสัมภาษณ์ประกอบต้องเตรียมคัดต่อเทปเรื่องที่จะออกอากาศไว้ให้พร้อม
ตรวจสอบให้เรียบร้อยก่อนออกอากาศ เมื่อจบข่าวแล้ว ควรทบทวนหัวข้อข่าวอีกครั้งหนึ่ง

ค. การเสนอข่าว

ผู้อ่านข่าวจะต้องเตรียมตัวและฝึกซ้อมก่อนออกอากาศทุกครั้งควรทำเครื่อง
หมายวรรคตอนไว้ในต้นฉบับเพื่อไม่ให้ผู้อ่านฉีกวรรคตอน ผู้อ่านจะต้องมีน้ำเสียงดีเพื่อดึงดูดความ
สนใจ อ่านได้ชัด คล่อง ชัดเจน เน้นและเปลี่ยนจังหวะ มีสมาธิในการอ่าน อ่านอย่างมั่นใจ

ทำให้ผู้ฟัง เกิดภาพพจน์

การเสนอข่าวชาวบ้าน ผู้อ่านต้องไม่อ่านเหมือนแสดงละครหรือดัดเสียง รวมทั้งไม่นำเรื่องที่เกิดขึ้นมาล้อเลียน จนกลายเป็นเรื่องตลกขบขัน การวิจารณ์ข่าว ผู้วิจารณ์ต้องมีใจยุติธรรม และชื่อผู้สื่อข่าวผู้ฟัง ไม่แสดงการคุกคามผู้ฟังหรือผู้ชม ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล

ข่าวที่เสนอทางวิทยุโทรทัศน์ มักมีภาพหรือภาพยนตร์ประกอบผู้อ่านต้องมองผู้ชมทางบ้าน เมื่อกล้องจับภาพอยู่ ไม่ชักมหนามกตาอ่าน และบรรยายให้พอดีกับภาพยนตร์ประกอบ ไม่เร็วเกินไป หรือช้าเกินไป จนไม่ทันภาพยนตร์ที่ฉายประกอบ ๑๘

รายการเพลง มีหลายลักษณะใดแก

๑. เปิดเพลงสลับกับโฆษณา
๒. เปิดเพลงสลับกับการตอบจดหมายของผู้ฟัง
๓. ส่วนวนเพลง อาจเป็นบทกลอน หรือร้อยแก้ว.
๔. บรรยายเนื้อเพลง อาจมีการแปลถ้าเป็นเพลงสากลบอกชื่อเพลง, ผู้แต่ง, ความเป็นมาของเพลงตลอดจนวงดนตรีที่เล่นเพลงนั้น
๕. เสนอความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ประกอบ เช่น เรื่องเกี่ยวกับแม่บ้าน, การทำอาหาร และความรู้ทั่วไป ที่ไม่เกี่ยวกับเพลง

๖. เสนอสารคดีท่องเที่ยวสลับกับเพลง

การที่จะจัดรายการให้ดี น่าสนใจ ควรได้มีการเตรียมการล่วงหน้าและต้องมีเทคนิคในการเสนอรายการของตน ผู้จัดต้องมีใจรักเพลงสนใจศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวกับเพลง

๑๘ธานี แม้นญาติ, "การเสนอรายการข่าว," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง รุ่นพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรือนการประชาสัมพันธ์, ๒๕๑๔) ; แฉนปลิว.

การเตรียมรวบรวบเพลง

๑. การเลือกเพลง ตอนแรกต้องนึกถึงแนวของเพลงซึ่งผู้ฟังอาจขอมมา แต่ส่วนใหญ่แล้ว ได้จากความคิดและมโนภาพของผู้จัด เลือกเพลงที่มีลีลาและทำนอง เชื่อมโยง สอดคล้องกัน และเลือกแผนเสียงต่าง ๆ ควบความรอบคอบ และเอาใจใส่ ผู้จัดรายการควรเลือกเพลงเมื่อไว้ในกรณีฉุกเฉิน หรือหากมีเวลาเหลือสักหนึ่งหรือสองเพลง จากการฟังเพลงที่มีเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้จัดเกิดความคิดในการหาคำพูดคั่นระหว่างเพลง เพลงเปิดรายการควรใช้เพลงบรรเลงล้วน และเป็นเพลงเดียวกันกับเพลงปิดรายการด้วยผู้จัดต้องเลือกอย่างพิถีพิถัน และจะต้องใช้เพลงเดียวกันนั้นตลอดไป

๒. บันทึกเวลา ต้องรู้ว่าแต่ละเพลงใช้เวลาานเท่าไร เช่น ๓๐ นาที จะเปิดเพลงใดก็เพลง พูคใดก็นาที รวมทั้งเวลาที่นำรายการและปิดรายการด้วย ส่วนมากมักเผื่อเหลือเผื่อขาดไว้ประมาณ ๒-๕ นาที

๓. เขียนบท ฟังเพลงที่เลือกมาให้ได้แนวความคิดในการเขียนบท เขียนบทสำหรับใช้พูดคั่นระหว่างเพลงแต่ละเพลงโดยใช้ภาษาสนทนา ประโยคง่าย ๆ คำง่าย ๆ บทประเภทนี้ทั้งการประกาศชื่อเพลง ชื่อนักร้อง ผู้ประพันธ์เพลง วงบรรเลง รวมทั้งการบรรยายเพลงด้วย เขียนหรือพิมพ์ที่ให้อะอาด อ่านง่าย ๑๕

วิธีพูด อย่าพูดให้เหมือนอ่าน พูดให้เหมือนคุยกับผู้ฟัง สอดใส่ความรู้สึกไปกับเรื่องที่พูด พูดให้ชัดถ้อยชัดคำ ออกเสียงใหญ่ถูกต้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

---

๑๕ อัจฉรา หักบัวเรอ, "รายการเพลง," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร
เจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง รมพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรียนการประชาสัมพันธ์,
๒๕๑๘), แผนปลิว.

พูดประโยคสั้น ๆ ให้ไต่ความถี่ และชัดเจน คำพูดที่ต้องการให้เพราะ หรือต้องการเน้นควรเตรียมไว้ก่อน^{๒๐}

รายการละคร จะแยกกล่าวเป็นละครวิทยุและละครโทรทัศน์ เพราะเทคนิคต่างกัน เนื่องจากละครวิทยุไม่มีภาพ ผู้ฟังต้องอาศัยจินตนาการ เขาช่วย

การเตรียมละครวิทยุ

ก. การเขียนเค้าโครงเรื่อง ผู้ประพันธ์ต้องผูกเรื่อง เรียงลำดับฉาก หรือเหตุการณ์ไว้อย่างพร้อมมูล จึงเขียนบทและวางตัวละคร ตัวละครต้องไม่มากเกินไปเพราะผู้ฟังจะสับสน ในการเปลี่ยนฉากใช้คำพูด หรือเสียงดนตรีประกอบ แต่ต้องไม่เปลี่ยนบ่อยสร้างเรื่องใหม่ เรื่องราวข้างอย่างเกิดขึ้นและดำเนินต่อไปจนถึงจุดสุดท้ายออก ซึ่งจะต้องนึกแตกต่างจากเมื่อเริ่มต้นโดยสิ้นเชิง เนื้อเรื่องที่ผู้ฟังสนใจ มักเป็นเรื่องที่ตัวละครเกิดข้อขัดข้องในการดำเนินชีวิต บทบาทในละครวิทยุ ต้องทำเป็นเรื่องราว ไม่ใช่เขียนไปเป็นเวลานาน เพราะผู้ฟังต้องการรู้ว่า ใครกำลังทำอะไรกันอยู่ แม้แต่การคิดในใจ ก็ต้องแสดงออกมาเป็นคำพูดและใช้เทคนิคการทำเสียงกอง เขาช่วย

ข. การเขียนบท

๑. ต้องคำนึงว่าเรื่องของเราเสนอให้คนฟังมีอะไรให้อ่าน ดังนั้นประโยคที่ใช้ต้องสั้น ชัดเจน และเข้าใจง่าย แต่ต้องฟังแล้วราบรื่น ไม่หวน

^{๒๐}นาวาเอก อำนวย ชูโต, "รายการเพลงสากล," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง รุ่นพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรียนการประชาสัมพันธ์, ๒๕๑๕), แผนปลิว.

๒. สร้างคุณสมบัติของตัวละคร เช่น ลักษณะอุปนิสัย มาจากไหน มีการศึกษาเพียงใด มีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น เลือกถ้อยคำที่เหมาะสมกับตัวละครอย่างธรรมชาติที่สุด

๓. จัดตัวละครเข้าฉาก ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าจะให้ตัวละครตัวใด อยู่ในเหตุการณ์ใด เล่นกับใคร ในฐานะอะไร

บทเจรจา จะช่วยให้ผู้ฟังรู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น เกิดขึ้นที่ไหน เกิดแก่บุคคลชนิดใด และตัวละครควรใช้เสียงอย่างไร เช่น คุณัน กระโหกโหกฮาก หรือนุ่มนวล และรวมทั้งแสดงชีวิตของตัวละครด้วย เช่น ร้องไห้สะอึกสะอื้น หัวเราะ ถอนใจ ฯลฯ จะใส่ไว้ในวงเล็บเป็นระยะ ๆ ในการแสดงผู้แสดงต้องพูดให้เหมือนชีวิตจริงโดยพูดตามแบบของตนเอง

ค. การทำเสียงประกอบ เป็นเครื่องช่วยให้ผู้ฟังสร้างจินตนาการได้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังใช้ดนตรีประกอบโดยใช้เป็กรายการ, คั้นระหว่างเปลี่ยนฉาก, คั้นเหตุการณ์, ใช้เป็นแบ็คกราวด์ในขณะแสดงละคร ผู้แสดงต้องไม่พูดเร็วจนเร็ว หรือลื่นพันกันนอกจากจะมีไว้ในบท และไม่พูดช้าจนอ้อยอิ่ง หรือยานาง พูดให้ฟังชัด ถูกจังหวะ และมีชีวิตชีวา ในบทเจรจาไม่ควรใช้ภาษาแสดง กร้อภาษาหยามมากเกินไปเพราะผู้ฟังมีการศึกษาต่างกัน อาจไม่เข้าใจ ๒๑

สำหรับละครโทรทัศน์ มีหลักเกณฑ์ย่อ ๆ ดังนี้ คือ

๑. เลือกบทละคร
๒. ท้วงงบประมาณโดยแยกเป็น ๒ งบ คือ งบบุคลากร และงบอุปกรณ์

๒๑ แก้ว อัจฉริยะกุล, "ละครวิทยุ," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่รายการวิทยุกระจายเสียง รุ่นพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรียนการประชาสัมพันธ์, ๒๕๑๕), แผนปลิว.

๓. ศึกษาตัวละครอย่างละเอียด เช่น คำพูด, ลักษณะตัวละคร, การดำเนินเรื่อง, ฉาก, จุดสุดยอดของเรื่อง เป็นต้น

๔. ศึกษานู้ออกแบบ เช่น ฉาก, การแต่งกายของตัวละคร, การแต่งหน้า เป็นต้น

๕. วันและเวลาออกอากาศ ความยาวของเวลาที่จะฝึกซ้อมเตรียมตารางฝึกซ้อมซึ่งประกอบด้วย

ก. ฉาก

ข. เวลาและความนานของการฝึก

ค. สถานที่ฝึก

ง. ผู้แสดงและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง,

๖. เลือกเจ้าหน้าที่ เช่น ผู้ช่วยผู้กำกับ, ช่างกล้อง, ผู้กำกับเวที, ผู้ให้แสง, ฝ่ายเสื้อผ้า และแต่งหน้า ฯลฯ

๗. เลือกผู้แสดงให้เหมาะสมกับบท ทดลองอ่านบทต้องทำอย่างพิถีพิถัน

๘. วางแผนงานและปรึกษา ความคุมการฝึกซ้อม วางผังการแสดงและการเคลื่อนไหวของผู้แสดง วางผังมุมกล้อง ทั้งนี้ต้องทดลองวางแผนงานในกระดาษเสียก่อนเพื่อสะดวกในการแก้ไข การวางผังการแสดงและกล้องต้องคำนึงถึงเรื่องคุณลักษณะของโทรทัศน์ การเล่นมุมกล้องไต่มา เลือกภาพให้ดีที่สุด

๙. เลือกเพลงและดนตรี เพื่อจะช่วยเน้นอารมณ์และบรรยากาศ ^{๒๒}

^{๒๒}สุรพล วิรุฬห์, "การกำกับการแสดงละครโทรทัศน์," นิเทศสาร ๒:(๕)

(พฤศจิกายน, ๒๕๑๖), หน้า ๓.

เนื่องจากละครโทรทัศน์มีความจำเป็นต้องใช้ฉาก ดังนั้นผู้จัดควรมีความรู้เกี่ยวกับฉากด้วย โดยทั่วไป ฉากมี ๔ ประเภทคือ

๑. Full Set ฉากเหมือนจริงทุกประการมีส่วนประกอบย่อยทุกอย่างเต็มที่
๒. Half Set มีอุปกรณ์ในฉากเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น
๓. Cameo ฉากประเภทคัดแปลงโดยใช้ความคิดฝันไม่เป็นธรรมชาติ
๔. Limbo คือฉากซึ่งใช้เลนส์แสงสี ^{๒๓}

ภาพยนตร์ แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๕ ประเภท คือ

๑. ภาพยนตร์บันเทิง (Entertainment Film) ภาพยนตร์ประเภทนี้ได้รับความนิยมและรู้จักกันดี เพราะมีความมุ่งหมายให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมโดยตรง มีความยาวตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ถึง ๑๒๐,๐๐๐ ฟุต ใช้เวลานาน ๒ ถึง ๓ ชั่วโมง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความสำคัญของเนื้อเรื่อง ผู้แสดงและเงินที่จะลงทุนในการผลิต
๒. ภาพยนตร์ข่าว (Newsreel Film) เสนอข่าวสารแก่ประชาชนในระยะเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การถ่ายทำอาจทำได้ในทุกท้องที่ ความยาวประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ ฟุต ส่วนมากจะนำออกฉาย ๒ ครั้งใน ๑ สัปดาห์ คือ ข่าวสด และสรุปข่าว ปัจจุบันภาพยนตร์ประเภทนี้ มักทำขึ้นเพื่อฉายทางโทรทัศน์
๓. ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา (Educational Film) ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไป ได้แก่ ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ

^{๒๓} วิจิตร ภัคคีรัตน์, คำบรรยายประกอบการสอนวิชา Radio and Television in Education , แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

๔. ภาพยนตร์สารคดี (Documentary Film) เป็นภาพยนตร์ที่บันทึก เหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ เสมอ มักสะท้อนภาพความเป็นไปเกี่ยวกับสภาพของ สังคม เศรษฐกิจและการเมืองในระยะนั้น ๆ บางครั้ง เนื้อหา มักจะแสดงความรู้สึกนึกคิดของ ประชาชน ปรัชญาของสังคม และพร้อมทั้งสอดแทรกความบันเทิงลงไปด้วยเล็กน้อย คือว่าเป็น การถ่ายทำที่ใสสภาพจริง ๆ ล้วน

๕. ภาพยนตร์โฆษณา (Advertising Film) สร้างขึ้นเพื่อชักจูงให้คนซื้อ สินค้าของตน ส่วนมากมักมีความยาว ๓๐ วินาที ถึง ๑ ชั่วโมง ได้แก่ภาพยนตร์ประเภทโฆษณา สินค้า ๒๔

หลักในการผลิตภาพยนตร์

การผลิตภาพยนตร์โดยทั่วไป คุณค่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สร้างภาพยนตร์ควรคำนึงถึง ซึ่ง มีหลักดังนี้

๑. คุณค่าทางค่านิยม (Social Values) ภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นแทบทุก ประเภท มักจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของชุมชน ซึ่งจะสะท้อนภาพของสังคม เนื้อหาต้อง ตรงไปตรงมา เชื่อถือได้ ควรหลีกเลี่ยงการแบ่งชั้น ฉิวพรหม ความเหลื่อมล้ำค่าสูง

๒. คุณค่าทางค่านิยมการศึกษา (Educational Values) โดยทั่วไป ภาพยนตร์ข่าว, สารคดี และภาพยนตร์เพื่อการศึกษา จะมีคุณค่าค่านิยมอยู่แล้ว เรื่องจะต้อง คำนึงอย่างสมเหตุสมผล เนื้อหาเหมาะกับวัย และสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ตลอดจนทำให้ ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

---

๒๔ สนั่น ปัทมะทิน, "ประเภทของภาพยนตร์," หนังสือถ่ายทำภาพยนตร์, (พระนคร: สำนักพิมพ์รวมสาส์น ๒๕๐๖), หน้า ๒๕-๓๒.

๓. คุณค่าทางศีลธรรม จรรยา (Moral Values) นับว่าเป็นเรื่องสำคัญมาก ตามความเป็นจริงแล้ว วัฒนธรรมจารีตประเพณีของแต่ละชนชาติย่อมต่างกัน ผู้สร้างต้องมีความรอบคอบเป็นพิเศษ โดยพยายามให้แนวการสร้างมีความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปด้วย

๔. คุณค่าบันเทิง (Entertainment Values) เรื่องราวทั่วไปที่ภาพยนตร์เสนอ มักมีข้อเท็จจริงปนกับจินตนาการ เพราะมุ่งสร้างความสนใจ คอบสนองความอยากู้อยากเห็น ของผู้ชมเป็นส่วนใหญ่ หลักเกณฑ์ในการสร้างภาพยนตร์ให้มีคุณค่าด้านนี้ถ้าถือหลักขอบเขตของคุณค่า ทั้งด้านสังคม, ศีลธรรม และการศึกษาแล้ว จะไม่มีผลเสียและเป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ชมเลย ๒๕

ศิลปะการเขียนเรื่อง

๑. เนื้อหาและความกลมกลืน ในภาพยนตร์ไม่ควรมีฉากหรือตอนไหนที่ยาวเกินความจำเป็น ควรจะดำเนินเรื่องตรงไปผู้จุดโคลแม็กซ์ การรวมเนื้อหาหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกันเป็นต้นว่า ความรัก ตลก โศกเศร้า และบูโลคโชนัยเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เพราะจะทำให้เนื้อเรื่องสับสนวนวาย ต้องทำให้แต่ละตอนที่นำมาต่อกันมีความกลมกลืนไม่ขัดความรู้สึก

๒. การบอกเรื่องโดยภาษาภาพยนตร์ ซึ่งผู้ชมจะรับรู้เรื่องราวจากภาพที่ปรากฏ รวมทั้งความรู้สึกภายในของตัวละครด้วย ก็จำเป็นต้องบอกด้วยภาพ

๓. บุคคลลักษณะ การแสดงออกอย่างสมจริงจะทำให้ผู้มีความรู้ดีกว่าคนกำลัง
ดูเรื่องราวของชีวิตจริง

๔. ภาพยนตร์กับการส่งข่าวสาร นักเขียนควรขี้ปัญหาโดยการเล่าเรื่องไปเรื่อย ๆ
จนจบ แล้วให้คนดูตัดสินใจเอาเองว่าปัญหานั้นใครผิดใครถูกกันแน่ หรือควรจะแก้ไขกันอย่างไร
นักเขียนไม่ควรเอาความคิดเห็นของตนเอง เป็นเครื่องตัดสินปัญหา แล้วชักจูงให้คนอื่นเชื่อตาม ^{๒๖}

รายการสารคดี

ในการเสนอรายการสารคดีมีแบบอย่างอยู่ ๔ แบบ คือ

- ๑. Multi-voice Feature มีผู้เสนอรายการมากกว่าหนึ่งคน และมีเสียงอื่นประกอบ
- ๒. Documentary Feature มีเสียงประกอบจริง เช่น การสัมภาษณ์รายงานข่าว และเสียงประกอบ ฯลฯ มีผู้เสนอรายการเป็นผู้เชื่อมรายการ
- ๓. Actuality Feature ไม่มีผู้เล่าแต่เรื่องจะดำเนินไปเนื่องจากทำเสียงประกอบจริง ๆ มาตัดต่อลำดับเป็นเรื่อง
- ๔. Dramatised Feature เสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง

ในแบบของละคร

หลักในการผลิตรายการสารคดี

- ๑. เมื่อเลือกเรื่องได้แล้ว ต้องเลือกว่าจะเสนอเรื่องนั้นในรูปแบบใด
- ๒. ศึกษาคนดูว่าเรื่องที่จะเสนอเป็นอย่างใด
- ๓. คิดว่าคอนิโคนที่ต้องการการสัมภาษณ์ หรือรายงาน หรือทำเป็นบทความ

---

^{๒๖} บุญยงค์ อยุธยาพันธ์, "ศิลปการภาพยนตร์" ๔ มิตติ, ฝ่ายวิชาการคณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑

๔. รวบรวมวัตถุดิบต่าง ๆ เช่น การบันทึกเสียง สัมภาษณ์, เสียงประกอบจริง, ภาพนิ่งหรือภาพยนตร์ ฯลฯ

๕. เขียนเค้าโครงเรื่องย่อ

๖. นำวัตถุดิบที่ได้อามาคัดต่อ

๗. เขียนบทลำดับเรื่องราว

๘. กำหนดคำผู้เสนอรายการ บันทึกเสียง

๙. ซ่อมก่อนบันทึกเสียง และจับเวลาดูเพื่อกันข้อผิดพลาดถ้าเป็นรายการที่เสนอทางวิทยุ ไม่ควรเป็นรายการสด ^{๒๗}

รายการบทความ

การเตรียมรายการ

๑. เลือกเรื่อง ผู้จัดทำต้องพิจารณาว่า สมควรจะเป็นเรื่องอะไรที่ใหญ่ผู้ฟังส่วนใหญ่สนใจ เหตุผลในการเขียนเรื่องนั้น ใครเป็นผู้ที่เราตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่าจะฟังหรือชมความยาวของบทความ จะทำรายการในรูปใด เมื่อใดเรื่องที่จะเสนอต้องคนควาอย่างละเอียด

๒. เขียนบท ต้องคำนึงถึงว่าผู้รับทุกระดับชั้นจะเข้าใจได้ ใช้ภาษาพูดไม่ใช้ภาษาเขียน ใช้คำง่าย ประโยคสั้น กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ การเขียนบทความต้องมีบทนำ เนื้อเรื่อง และสรุป เช่นเกี่ยวกับการเขียนเรียงความ เพียงแต่ใช้ภาษาสนทนา บทนำควรเขียนให้สะดุดใจ ชวนเชิญผู้ฟังติดตามต่อไป เนื้อเรื่องจะต้องให้สาระ รายละเอียด รวมทั้งภาพพจน์ที่จะเกิดขึ้นในความคิดของผู้รับ พยายามให้บทความนั้น ตอบปัญหาเรื่องนี้จะพูดถึง

^{๒๗}ทิพาวดี แม้นฐาติ, "รายการสารคดี," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่จัดรายการ วิทยุพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรียนการประชาสัมพันธ์, ๒๕๑๘),
แผนยลิว.

ตอนจบต้องใหญ่ฟังประทับใจและเสียค่ายใครจะฟังอีก

๓. การเตรียมการขั้นสุดท้าย เมื่อเขียนบทเสร็จแล้วต้องทบทวนอีกครั้งหนึ่ง ถ้ามีอะไรเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความน่าสนใจยิ่งขึ้น พิมพ์ฉบับเพื่อให้สะดวกแก่การอ่านเตรียมข้อมิให้คล่อง และจับเวลาให้ตรงกับที่กำหนด ๒๘

รายการนิเทศสารทางอากาศ

การเตรียมรายการ

๑. วางผังรายการว่าจะให้อะไรแก่ผู้ฟัง จะเสนอรายการในรูปแบบใด ซึ่งจะต้องใช้เวลาเลือกแนวเรื่อง หัวข้อ เนื้อเรื่อง และวัตถุดิบ อย่างพิถีพิถัน เรื่องต่าง ๆ ที่นำมาบรรจุลงในรายการนี้เป็นเรื่องสั้น ๆ หลาย ๆ เรื่อง ซึ่งเนื้อหาไม่จำเป็นต้องเป็นแนวเดียวกัน แต่สำคัญที่บทเชื่อมโยงแต่ละรายการ ให้เหมาะสมกับรายการที่เลือกมาบรรจุไว้

๒. ทำโครงเรื่องและเลือกหัวข้อเรื่อง กำหนดความยาวของรายการ ซึ่งต้องไม่นานเกินสร้างความสนใจของผู้รับ ในตอนต้นรายการจะต้องเป็นเรื่องที่ดึงดูดความสนใจให้มากที่สุดและทิ้งท้ายอย่างน่าประทับใจ เขียนแนวความคิด หรือเนื้อหาสาระที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกันลงไป ตัดต่อเนื้อหาต่าง ๆ ที่นำมาเสนอเพื่อให้รายการราบรื่น

๓. การเขียนบท ต้องใช้ภาษาที่กะทัดรัด รื่นหู บทความที่นำมาต้องเกลาใหม่ หรือแต่งใหม่ให้เป็นภาษาพูด ๒๙

^{๒๘} อัจฉรา หักบัวเรือ, "การเสนอบทความทางวิทยุกระจายเสียง," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่จัดรายการ ทุนพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรียนการประชาสัมพันธ์, ๒๕๑๘).

^{๒๙} นภาพรณี ศิริโรเวรน์, "รายการนิเทศสารทางอากาศ," เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร เจ้าหน้าที่จัดรายการ ทุนพิเศษ ๓, (พระนคร: โรงเรียนการประชาสัมพันธ์, กรมประชาสัมพันธ์, ๒๕๑๘).

เทคนิคในการผลิตรายการยังมีรายละเอียดอีกมาก ผู้วิจัยขอเสนอเพียงแค่นี้ จากหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาพอจะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการเสนอรายการต่าง ๆ คือ โฆษกหรือผู้จัดรายการนั่นเอง เพราะเป็นผู้อยู่ถ่ายทอดความคิดสู่ผู้รับ

พลศรี คชาชีวะ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักจัดรายการไว้ว่า ผู้จัดรายการจะต้องพูดเป็น, รู้ว่าจะไรควรพูดไม่ควรพูด, ตอนไหนควรทำอะไรเพียงอย่างไร, ต้องมีรสนิยมในการพูด, ใช้ภาษาที่ฟังพอสมควร, รักการอ่าน, มีความจำดี เพื่อนำเรื่องที่จดจำมาประกอบ การพูด, หนักแน่นหนัก หรือมันหนักเทป, สนใจใคร่รู้อยู่เสมอ, มีอารมณ์ขัน ทำให้มีสมาธิขณะ ออกอากาศ ติดตามข่าวที่อ่าน และเตรียมงานที่หนัก ^{๓๐}

การใช้ภาษาของนักจัดรายการ เป็นสิ่งที่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์กันอยู่เสมอ มล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึง การใช้ภาษาที่ดีที่จะเสนอในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ควรจะเป็นดังนี้คือ เหมาะแก่รายการ เหมาะแก่บุคลิกลักษณะของผู้พูดหรือผู้อ่าน เช่น ชาวที่ออกจากสถานีของ ราชการ เสียงของผู้พูดหรือผู้อ่านต้องเป็นบรรทัดฐาน ไม่ควรใช้บุประภาศที่มีคริมฝีปากไม่มีค ออกเสียง บ หรือ ม ไม่ชัด เน้นคำหนักและรวบคำ เช่น ประธานาธิบดี เน้นที่ ประ และ รวบ ชานา เข้าด้วยกัน ใช้สำนวนคาด ๆ ^{๓๑}

ตัวอย่างภาษาที่ไม่เหมาะแก่รายการ ที่เห็นชัดคือ การใช้สำนวนสะแลงในรายการ ธรรมะ ธรรมะของพระพุทธเจ้าเน้นเรื่องความร่วมมือ ถ้าจะใช้สะแลงต้องมีศิลปะการพูด

^{๓๐}พลศรี คชาชีวะ, "วิทยุการกระจายเสียงที่ยังเจียม," นิตินักศึกษา, ๓:(๘) (ธันวาคม, ๒๕๑๗), หน้า ๘๗.

^{๓๑}มล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "การใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์แก่เยาวชน," การสัมมนาแห่งชาติว่าด้วยวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เรื่องการส่งเสริมให้รายการ มีคุณค่า ครั้งที่ ๑, (กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๕), หน้า ๑๘๓.

ทำให้ดูเป็นการสัพยอกคนฟัง เป็นครั้ง เป็นคราว เช่นนี้แสดงว่าผู้ที่ใช้ภาษาคำยสติกว้ยมีความมุ่งหมาย ^{๓๒}

เคนเนท อี. แอนเดอร์สัน (Kenneth E. Anderson) มีความเห็นว่าภาษาไม่คงที่และมีการเคลื่อนไหว เมื่อมีการเปลี่ยนวัฒนธรรม ภาษาจะเปลี่ยนไปคำใหม่ ๆ และแบบแผนใหม่ ๆ กลายเป็นมาตรฐาน คำเก่าเปลี่ยนแปลงหรือหายไปจากชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเป็นเครื่องกำหนดภาษา ^{๓๓} แต่ภาษาที่จะเสนอทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องประกอบด้วยไวยากรณ์ที่ดี ถ้อยคำที่ประทับใจโครงสร้างของประโยคถูกต้อง และสะกดถูกต้อง ^{๓๔}

การใช้ภาษาที่ดีนั้น จะต้องรัดกุม แจ่มแจ้ง เหมาะสม เข้าใจได้รวดเร็ว และมีลักษณะระบุเจาะจงหรือมุ่ง เฉพาะเพื่อให้สื่อความหมายได้ชัดเจน ^{๓๕}

เนื่องจากภาษาไทย มีคำที่มีความหมายไขว้ไ้ไ้มาก ความหมายหนึ่งมีคำหลายคำที่จะแสดงออกหรือคำ ๆ เดียว แต่มีความหมายหลายอย่าง การทำทโฆษณาก็เลือกเอาจากคำต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงภาพที่จะเกิดขึ้นจากการใช้คำคว้ย เช่น

^{๓๒} เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

^{๓๓} Kenneth E. Anderson, Introduction to Communication Theory and Practice, (Menlo Park Calif. : University of Illinois at Urban Cumming Publishing Company Inc. 1972), pp.18.

^{๓๔} Ibid. pp.132.

^{๓๕} สมิต สัจจกร, "ความเห็นบางประการในการใช้ภาษาเพื่อการโฆษณา," นิเทศสาร, ๒: ๘ (ตุลาคม, ๒๕๑๖) หน้า ๑๗.

คุณสมบัติความเบา

คำพูด หิว, พลิ้ว, ลอยละล่อง ภาพ สำนี, นุ่น, ชนบก

การใช้ภาษาจะต้องประหยัดคำที่สุด แต่ตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพที่สุด สมองความต้องการในการสื่อความหมายของผู้พูดมากที่สุด, ไม่ใช่ภาษาฟุ่มเฟือย; โดยใช้คำน้อยแต่กินความมาก นอกจากนี้ยังต้องมีเทคนิค คือใช้ภาษาที่เด่น, แปลก, น่าสนใจ, ใช้ภาษาที่ทันสมัย, มีการประยุกต์ภาษาให้เหมาะสม, จะต้องมีจิตวิทยาในการใช้ภาษาค้วย เช่น คำว่า สวย มีคำขยายต่าง ๆ กัน ซึ่งจะให้ความรู้สึกต่างกัน เช่น สวยทรุ สวยเก๋ สวยพริ้ง ฯลฯ ^{๓๖}

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้ภาษาที่จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมตามฐานะของบุคคล หรือตามระดับของสังคม เช่น สังคมเพื่อนสนิทใช้คำอย่างหนึ่ง ใช้กับบุคคลทั่วไปอย่างหนึ่ง ใช้กับบุคคลระดับสูงอีกอย่างหนึ่ง เป็นต้น เรียกว่าเป็นการแสดงวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ^{๓๗}

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ สุณี๋ย เกรื่อนิล ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" เพื่อค้นคว้าและศึกษาถึงสาเหตุที่นักเรียนใช้ภาษากันผิด ๆ และไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ โดยการสอบถาม

^{๓๖} ชวิช พลังเทพินทร์, "ความรู้และความสามารถของผู้ใช้ภาษาไทยตามที่วงการโฆษณาต้องการ," รายงานการสัมมนาทางวิชาการครั้งที่ ๑ เรื่องภาษาและการสื่อสาร, (พระนคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

^{๓๗} มล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม, (ชุมนุมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย, ๒๕๒๐), หน้า ๑๗-๑๘.

จากตัวแทนสื่อมวลชน และรวบรวมภาษาไทยจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ผลปรากฏว่าการสอนของครู
หลักสูตรและสื่อสารมวลชนมีส่วนที่ทำให้เกิดข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องแก้ไข ๓๘

ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สํารวจเรื่อง
"อิทธิพลของภาพยนตร์และรายการวิทยุโทรทัศน์ของเยาวชนในระดับอายุต่างกัน โดยออกแบบ
สอบถาม บิดามารดา ผู้ปกครองของเยาวชนที่มีอายุต่างกัน ตั้งแต่ ๒ - ๒๑ ปี รวม ๒,๘๖๕ คน
ผลปรากฏว่า เด็กวัยต่าง ๆ ตั้งแต่ ๕ - ๒๑ ปี (ยกเว้นวัย ๑๔ - ๑๗ ปี) ดูภาพยนตร์เฉลี่ย
เดือนละ ๕ ครั้ง เยาวชนอายุตั้งแต่ ๕ ปี ลงมาดูรายการโทรทัศน์อย่างน้อยเดือนละ ๑ ชั่วโมง
(เยาวชนอายุ ๑๐ - ๒๑ ปี ดูเดือนละ ๓ ชั่วโมง ; ภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมของเยาวชน; ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรมีการควบคุมเยาวชนในการชมภาพยนตร์และ
รายการวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้เยาวชนได้รับผลประโยชน์มากกว่าผลเสีย และควรมีการปรับปรุง
ภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์อีกด้วย ๓๙

ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ศรีจรุง คณิตกุล วิจัยเรื่อง "การศึกษาการใช้ภาษาสะแลงของ
นักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนคร" เพื่อวิจัยเกี่ยวกับภาษาสะแลงซึ่งแพร่หลาย
ในหมู่นักเรียน อะไรมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาสะแลงตลอดจนทัศนคติของนักเรียนต่อการใช้ภาษา
สะแลง โดยการสังเกตการใช้ภาษาสะแลงของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ ๒ โรงเรียน

๓๘ สุนีย์ เกรือนิล, "ข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลาย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๒).

๓๙ กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, "อิทธิพลของภาพยนตร์และ
รายการวิทยุโทรทัศน์ต่อเยาวชนไทย" (พระนคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,
๒๕๐๔).

ชาย ๓ โรง โรงเรียนหญิง ๓ โรง รวม ๖๐๐ คน ผลปรากฏว่า นักเรียนชายใช้คำสะแลงมากกว่า และบ่อยครั้งกว่านักเรียนหญิง คำสะแลงนักเรียนนำมาจากเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือสื่อมวลชน นักเรียนเห็นว่าไม่ควรพูด ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ควรวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป เช่น การใช้ภาษาสะแลงของ สื่อมวลชน สถานีใด รายการใด มีอิทธิพลมากที่สุด ครูมีข้อคิดเห็นอย่างไร และจะแก้ไขอย่างไร ๕๐

ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ พชร รั้งสิกุล ได้สำรวจความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อรายการโทรทัศน์ เพื่อศึกษานโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความสนใจของเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นว่า ในใจรายการใดและรายการนั้นมีประโยชน์หรือไม่ ประโยชน์และโทษของโทรทัศน์ต่อการเรียนและสุขภาพของเด็ก โดยการส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓ โรงเรียน จำนวน ๒๐๐ คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชอบดูรายการภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์และทายปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ข่าวและสารคดี กีฬา นำเที่ยว ภาษาและวรรณคดี ผู้วิจัยเสนอแนะว่า นักเรียนควรเลือกรายการโทรทัศน์เฉพาะที่มีประโยชน์จริง ๆ ครูควรสอนให้เด็กสังเกตจดจำและรับความรู้จากโทรทัศน์ แนะนำให้รู้จักวิจารณ์การพูดของโฆษก ข้อความโฆษณา สถานีโทรทัศน์ควรระมัดระวังการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ควรเพิ่มภาพยนตร์สารคดี ดนตรี ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ๕๑

ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ไพพร เล็กอุทัย สำรวจรายการวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดพระนคร เพื่อศึกษารายการการศึกษาของสถานีวิทยุในกรุงเทพมหานคร ๕ แห่ง ความสนใจ

---

๕๐ ศรีจรุง ตันติกุล, "การศึกษากการใช้ภาษาสะแลงของนักเรียนวัยรุ่นโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต, ๒๕๐๘).

๕๑ พชร รั้งสิกุล, "ความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อรายการโทรทัศน์ในปี ๒๕๑๑," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑).

ทัศนคติ และประโยชน์ของรายการวิทยุต่อครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษเกี่ยวกับรายการวิทยุ จากวารสาร และสิ่งพิมพ์ และส่งแบบสอบถามไปยังครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยม เป็นโรงเรียนชาย ๕ โรงเรียน, โรงเรียนหญิง ๕ โรงเรียน ผลปรากฏว่า ครูสนใจรายการข่าวมากที่สุด และรายการต่าง ๆ ให้ความรู้พอสมควร ควรเพิ่มรายการการศึกษาและลดการโฆษณา นักเรียนสนใจรายการความรู้ ข่าวและสารคดี ควรเพิ่มรายการข่าวและดนตรี ผู้วิจัยเสนอแนะว่าสถานีวิทยุควรปรับปรุงการบริหาร, การจัดโปรแกรม, การใช้เทคนิคต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรจัดรายการซึ่งให้ความรู้ด้าน วัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ^{๔๒}

ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ พรทิพย์ วินโกมินทร์ วิจัยเรื่อง "อิทธิพลของภาพยนตร์บันเทิงที่มีต่อพฤติกรรม ของนักเรียนอาชีวศึกษา" เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาพยนตร์บันเทิงที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาโดย ส่งแบบสอบถาม จำนวน ๑,๕๐๐ ฉบับ แก่นักเรียนอาชีวศึกษา ทั้งชายและหญิง ในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ๒ แห่ง ผลปรากฏว่านักเรียนอาชีวศึกษา ชอบชมภาพยนตร์ในวันเสาร์และอาทิตย์ ชอบภาพยนตร์สงครามและประวัติศาสตร์ ชีวิต ตลกขบขัน เพลงและดนตรี โดยมีเหตุผลเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพักผ่อนสมอง นักเรียนชายชอบเลียนแบบคำพูดจากภาพยนตร์ ส่วนนักเรียนหญิงเลียนแบบการแต่งกาย ภาพยนตร์ที่ดีช่วยให้ความรู้ สนุกสนานเพลิดเพลิน ให้คติที่ดี ผู้วิจัยเสนอแนะให้ครูปกครอง ให้คำแนะนำและพาไปชมภาพยนตร์ที่ดีเป็นครั้งแรก โรงเรียนควรพาไปบ้างบางครั้ง ผู้สร้างภาพยนตร์ควรสร้างภาพยนตร์ที่มีสาระเหมาะสมไม่คิดแต่ผลกำไร รัฐบาลควรหามาตรการในการตรวจภาพยนตร์

^{๔๒}ไพพร เล็กอุทัย, "การสำรวจรายการวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดพระนคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒).

ให้รักคุณยิ่งขึ้น ๔๓

ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ จุฑาพิพย์ บุญยธรรมศนีย์ ได้วิจัยเรื่อง "ประชามติในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาประชาชน ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา" เพื่อศึกษาความสนใจของผู้ฟังในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการฟังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างอาชีพครู ข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ พนักงานธนาคาร และนักศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่ สนใจรายการสารคดี บทความเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ และข่าว ผู้ฟังต้องการให้เพิ่มรายการสารคดี บทความเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ ๆ วิเคราะห์ข่าว และละครรายการละคร ๔๔

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ กุณฑลรัตน์ รัตนสิงห์ สํารวจความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปริมาณการกระจายเสียงรายการประเภทต่าง ๆ ของสถานีวิทยุ ในกรุงเทพมหานคร ศึกษาลักษณะการฟัง ความต้องการ ประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการฟังวิทยุ โดยเลือกสถานีวิทยุ ๕ แห่ง ออกแบบสอบถามประชากรที่สุ่มตัวอย่าง ๔๑๘ คน ผลปรากฏว่า สถานีวิทยุส่งกระจายเสียงรายการบันเทิงมากที่สุดที่ประชาชนต้องการให้รายการวิทยุ มีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยเสนอแนะว่าให้เพิ่มรายการข่าวพยากรณ์อากาศ และรายการความรู้ประเภทต่าง ๆ ให้มากขึ้น และลดรายการบันเทิงลง รัฐบาลควรส่งเสริมในการ

๔๓พรทิพย์ วินโกมินทร์, "อิทธิพลของภาพยนตร์บันเทิงที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

๔๔จุฑาพิพย์ บุญยธรรมศนีย์, "ประชามติในเขต กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาประชาชน ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

ใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อในการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน ^{๕๕}

ในปีเดียวกันนี้ สมพงษ์ แดงตาก ก็วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้ปกครองใน กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก" เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ศึกษาผลของโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมของเด็กในด้านการศึกษา และบุคลิกภาพ และประมวลลักษณะรายการที่มีประโยชน์และมีคุณค่าแก่เด็ก โดยออกแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีอาชีพครู ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า รายการโทรทัศน์แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ รายการบันเทิง และรายการให้ความรู้ ผู้ปกครองเห็นว่า การจัดรายการที่ให้ความรู้และการศึกษาแก่เด็ก ควรจัดให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ตองพบในชีวิตประจำวันมากที่สุด โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อเด็กในด้านการเลียนแบบ และทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านการศึกษาและบุคลิกภาพ คือทำให้รู้จักแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และการเรียนดีขึ้น ^{๕๖}

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ฉัตรชัย ยังพลจันทร์ วิจัยรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษารูปแบบของรายการที่มีคุณภาพ ความคิดเห็น ความสนใจ ความรู้ และประโยชน์ที่ได้รับจากรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยสัมภาษณ์ ผู้ผลิตรายการ ส่งแบบสอบถาม กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชน จำนวน ๕๕๐ คน ผลปรากฏว่าการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา งบประมาณ

^{๕๕} กุศลรัตน์ รัตนสิงห์, "ความต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

^{๕๖} สมพงษ์ แดงตาก, "ความคิดเห็นของผู้ปกครองในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ กลุ่มประชากรที่มีความสนใจที่จะเลือกชมรายการที่มีความรู้ และมีประโยชน์
 ขณะเดียวกันก็ต้องการความเพลิดเพลินและสนุกสนานด้วย ผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรสำรวจความ
 ต้องการของประชาชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและนำมาพิจารณาจัดให้
 สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ควรตั้งศูนย์ผลิตรายการและทำรายการศึกษาบันทึก
 เทปโทรทัศน์ และส่งไปทั่วประเทศ ^{๔๗}

การวิจัยในต่างประเทศ

โรว์แลนด์ ดี. คลิง (Roland D. Klink) วิจัยเรื่อง "A Survey of
 the Uses Made of Commercial Television Programmes by Teachers in
 Elementary Schools of Indianas " ให้ความเห็นว่า การศึกษาสมัยใหม่เป็นการนำ
 ประสบการณ์จากนอกโรงเรียนและในโรงเรียนมาผสมผสานกัน ผลการวิจัยสรุปว่า รายการ
 โทรทัศน์ส่วนใหญ่ คืบคลานโลกไบนเกินไป ช่วยให้นักเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ในการใช้สนทนามากขึ้น
 แต่ทำให้นักเรียนอ่านหนังสือน้อยลง เนื้อหาของโทรทัศน์ นำมาประกอบการเรียนการสอนได้
 น้อย ^{๔๘}

^{๔๗} ฉัตรชัย ยังพลจันทร์, "รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในกรุงเทพมหานคร"
 (วิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๙).

^{๔๘} Rowland D. Klink, "A Survey of the Uses Made of Commercial
 Television Programmes by Teachers in Elementary Schools of Indiana,"
Thesis Abstracts, (Bloomington:Indiana University, 1958).

๕๕

คอกเตอร์ ยูยีน เดวิด กลิน (Eugene David Glynn) จิตแพทย์ชาวอเมริกัน วิจัยพบว่า มีคนจำนวนหนึ่ง รู้สึกป่วย สาเหตุมาจาก ความต้องการดูแลเอาใจใส่, การรักษาพยาบาล, การได้รับความสะดวกสบาย ตลอดจนการบรรเทาทุกข์ สภาพเหล่านี้ไม่มีใครช่วยได้ เพราะวัยและสถานะทางสังคมเป็นอุปสรรค คนเหล่านี้ต้องการโทรทัศน์ เมื่อได้ชมแล้วจะมีความอบอุ่น, รู้สึกมั่นคง, เป็นผู้ให้โดยไม่ต้องการกลับคืน นักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งเชื่อว่าเด็กมีแนวโน้มในการเลียนแบบสิ่งที่ตนเห็นและทำตามอย่าง ถ้าสิ่งแวดล้อมอำนวยให้ จะรุนแรงขึ้น ๕๔

คอกเตอร์ลาซาร์สเฟลด์ และนางสาว เคนคอลล (Dr. Lazarsfeld and Miss Kendall) ได้สำรวจพฤติกรรมเกี่ยวกับการสื่อสารของประชากรอเมริกัน โดยสุ่มตัวอย่างจากประชาชนชาวอเมริกันทั่วประเทศ ให้สอบถามเกี่ยวกับการฟังวิทยุ, การชมโทรทัศน์, ภาพยนตร์, การอ่านหนังสือพิมพ์, นิตยสารและหนังสืออื่น ๆ พบว่านิสัยในการฟังวิทยุยอมมีความสัมพันธ์กับการรับสารจากสื่ออื่น ๆ ด้วย กล่าวคือ ผู้ที่ติดตามรายการวิทยุจะติดตามรายการทางโทรทัศน์, ชอบไปชมภาพยนตร์บ่อย ๆ , ชอบอ่านหนังสือ, หนังสือพิมพ์ ตลอดจนนิตยสารต่าง ๆ ด้วย กลุ่มที่ฟังวิทยุน้อยกว่า ๑ ชั่วโมงต่อวันก็จะชมโทรทัศน์น้อย ไม่ไปชมภาพยนตร์เลยใน ๑ เดือน ไม่ได้รับสารจากสื่ออื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า วัย, ที่อยู่อาศัยและเพศ เกี่ยวข้องกับการรับสารด้วย ๕๐ *แผนผังสื่อมวลชน*

๕๔ Eugene David Glynn, "Television and the American Character -a Psychiatrist Looks at Television," in Television Impact on American Culture, (Michigan State University Press, East Lansing, 1956) quoted in Gilbert Seldes, The new Mass Media Challenge to a free Society, (Washington D.C. : Public Affair Press, 1968), pp.48.

๕๐ Wilbur Schramm (ed.), " Communications Behavior," Mass Communication ,(Second Edition Urbana, Chicago, London: University of Illinois Press, 1972), pp.425-437.